

Att tänka som en forskare och handla som en praktiker – del 1 av 4

Mitt namn är Claes Nilholm och jag är professor i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik vid Uppsala universitet. Jag ska prata om hur skolor kan använda idéer från forskningen för att i högre grad vetenskapliggöra den verksamhet man har. Det finns ju olika sätt att se på den här relationen mellan forskning och skolors arbete. Jag tror det vanligaste man tänker på att det handlar om en överföring av kunskaper. Det kan vara från ett arbetssätt som har visat sig ha god effekt i vetenskapliga experiment. Det kan handla om forskning där man har studerat framgångsrika verksamheter och ska försöka flytta över kunskapen om det till nya skolor och så vidare. Det kan handla om skolforskningsinstitutets verksamhet där man försöker sammanställa kunskapen inom olika områden för att ge riktlinjer för skolors arbete. Och det är förstås viktigt att för skolor att orientera sig i den här typen av kunskaper som jag nyss nämnde. Men jag ska prata om nu är ett litet annat sätt att tänka om relationen mellan forskning och vetenskap och praktik och det handlar mer om hur man inom praktiken kan hämta redskap från forskningen för att mer kunna reflektera mer och bli mer tydlig i sitt arbete och det jag främst tänker på är den tonvikt som läggs i forskningen vid att vara tydlig med vilka teorier man har när man genomför saker. Att man är tydlig med vilka metoder man samlar in kunskap för att se hur bra ens teorier är och också hur man kan dra slutsatser från sådana datainsamlingar så att de med det här sättet att tänka som en forskare snarare en överflyttning av resultat som jag kommer prata om. Även om man förstås inte ska underskatta betydelsen av att använda sig av resultat från forskningen. Ett sätt som var väldigt tydlig det är att försöka se vad är det för mål vi har med verksamheten. Det kan man ju tycka är självklart men jag skulle säga att det kanske inte är det, utan det finns lite olika uppfattningar om vad målen för skolans verksamhet är. Det jag har valt när jag har urskiljt mål för skolans verksamhet är att analysera skollagen och se vad man lyfter fram där och i det första kapitlet, den fjärde paragrafen så står det faktiskt vad utbildningsväsendets mål är, sedan jag tittat lite på målen för de olika skolformerna och utifrån en sådan analys har jag urskiljt sju mål för skolan. Det är två steg nu. Nu handlar det alltså om att se vad är målen för utvecklingsarbete och sedan i nästa podd kommer jag följa upp den här tanken med hur man ska kunna hämta redskap från forskningen för att kunna nå de här målen. Ja, vilka är då målen. Jo, först och främst är det ett kunskapsuppdrag som skolan har och det är väl självklart för de flesta. Inte lika självklart är kanske att det där målet också innefattar att elevernas lust att lära ska stimuleras i skolan. Det finns ju mycket information om kunskapsresultat men det finns mycket mindre information om hur elevernas lust att lära utvecklas under skolgången och de undersökningar som finns ger ett ganska negativt utfall. Det är något som är viktigt att beakta det här med lusten att lära. Ett andra uppdrag handlar om överföring av värden och fostran till demokrati, det vill säga att eleverna får demokratiska värderingar, får utöva inflytande och också förstås lär sig kunskaper i en väldigt viktig förutsättning för att kunna delta i en demokrati. Så där kommer kunskapsuppdraget in igen fast på ett annat sätt. Sedan har skolan också ett kompensatoriskt uppdrag. Det är uppenbart för alla lärare att elever kommer med olika förutsättningar till skolan och då är det skolans uppgift att kompensera dem som har lite svårare för sig än andra. Det är ett jätteviktigt uppdrag och ibland brukar det ses som ett specialpedagogiskt uppdrag men det är ett uppdrag för alla i skolan, skulle jag säga. Sedan har vi ett uppdrag som handlar om utveckling av dygder och det låter ju lite gammalmodigt och så men det är sådana saker som ansvar man menar då till exempel. Ett femte uppdrag handlar om främjande av personlig utveckling det vill säga att eleven ska utvecklas som person och växa i sin medborgarroll och som person. Vi har också ett uppdrag som vi kanske inte pratar så mycket om men som faktiskt som står nämnt i målen för olika skolformer och det handlar om att skolan ska främja

gemenskaper. Vi har ju en skola i dag som är ganska inriktad mot individer och individers prestationer och de individer som utvärderas. Men det finns också skrivningar som säger att skolan ska förbättra gemenskapen eller sträva efter det. Och sedan slutligen det sjunde uppdraget det är någonting som är högaktuellt idag. Det handlar om främjande av hälsa, och där vet vi ju att i mätningar att många uppger att de upplever psykisk ohälsa så det är också ett väldigt viktigt uppdrag förstås. Och i nästa podd så kommer jag fortsätta med att se hur kan man då utifrån att man identifierar de här uppdragen, försöka få en bild av hur vår skola, vi lärare arbetar för att nå de här målen och i vilken mån når vi dem.

Det här var en podcast från Skolverket.